

УДК 001.4:930.22
ББК 73

*Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту державного управління
Київського національного університету культури і мистецтв
(протокол № 04 від 25 березня 2011 р.)*

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

*М.М. Поплавський, доктор педагогічних наук, професор (голова)
С.Д. Безклубенко, доктор філософських наук, професор (заступник голови)
В.В. Бездрабко, доктор історичних наук, професор (відповідальний секретар)
Н.Б. Зинов'єва, доктор педагогічних наук, професор
С.Г. Кулешов, доктор історичних наук, професор
В.А. Ребкало, доктор філософських наук, професор
В.С. Шандра, доктор історичних наук, професор
Г.М. Швецова-Водка, доктор історичних наук, професор*

Висловлюємо подяку добродію Ткаченку В.А.,
за підтримки якого стало можливим це видання.

Термінологія документознавства та суміжних галузей знань: зб. наук. пр.
/ Київський нац. ун-т культури і мистецтв ; ін-т державного управління. За заг.
ред. *В.В. Бездрабко*. – К. : Четверта хвиля, 2011. – Вип. 5. – 272 с.

ISBN 978-966-529-246-3

Збірка наукових праць містить матеріали П'ятого міжнародного науково-теоретичного семінару «Термінологія документознавства та суміжних галузей знань» (Київ, 2011), організованого кафедрою державного управління Інституту державного управління Київського національного університету культури і мистецтв. Статті та повідомлення присвячені загальній теорії термінознавства, проблемно-тематичним аспектам термінології документознавства, архівознавства та інших суміжних наукових галузей знань.

Для фахівців у сфері термінознавства, документознавства, наук документально-комунікаційного циклу.

ББК 73

Опубліковані матеріали відбивають точку зору авторів, яка не завжди збігається з думкою Редакційної колегії. За точність цитувань Редакційна колегія відповідальності не несе.

ISBN 978-966-529-246-3

© *Автори статей, 2011*

© *КНУКіМ, 2011*

© *ТОВ «Четверта хвиля», 2011*

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра державного управління

ТЕРМІНОЛОГІЯ ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА
ТА СУМІЖНИХ ГАЛУЗЕЙ ЗНАНЬ

*Збірка наукових праць
Випуск 5*

Київ 2011

Світлана Зозуля

АНГЛОМОВНІ СЛОВНИКИ АРХІВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ: ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ У ВІТЧИЗНЯНОМУ АРХІВОЗНАВСТВІ*

Проаналізовано англомовні словники архівних термінів та проекти глосаріїв (опубліковані та в режимі он-лайн). Досліджується їхній лексичний склад. Узагальнюється значення міжнародних словників для розвитку української архівознавчої термінології.

В Україні за останнє десятиліття різко зросла кількість термінологічних досліджень: актуальними стали термінологічні семінари, конференції¹, а наукова лексика є однією з найзапитаніших проблем². Ця тема цікавить дослідників різних наукових галузей знань³. Посилення уваги до термінологічної проблематики пояснюється розумінням науковців важливості функціонування правильної наукової лексики, оскільки термін – це інструмент професійної діяльності. Важливим завданням сьогодення є досягнення консенсусу щодо проблем термінології, адже значення розробленого понятійного апарату надзвичайно важливе в науці, оскільки «правильний» термін стає умовою правильності наукового мислення⁴.

Система наукових позначень архівознавства вимагає пильної уваги та осмисленого, доречного застосування. Термін оптимізує процес професійної та наукової комунікації і відображає результати практичної діяльності людства, що сприяє загальному розвитку пізнання. У цілому, термінологія відрізняється від інших груп лексем і характеризується наявністю запозичень із зарубіжних мов, зокрема з англійської. Професійна лексика не може повністю обійтися без слів іншомовного походження, оскільки виявиться замкненою в національному термінологічному колі і не буде інтегруватися у світовий простір⁵. Крім того, засвоєння міжнародних лексем є одним із шляхів поповнення терміносистеми галузі. Цей факт є незаперечним і сприяє розвитку наукової галузі, оскільки важко уявити поступ науки, якщо сукупність використовуваних нею понять не систематизована, не унормована через наукову термінологію та не містить міжнародних термінів. Зауважимо, що співвідношення національного та інтернаціонального залишається одним з найскладніших питань в українському науковому колі. То ж уважаємо за доцільне проаналізувати деякі міжнародні словники архівних термінів, оскільки дослідження зарубіжної архівної термінології сприяє удосконаленню національної архівознавчої терміносистеми.

Отже, завданням є дослідження англомовних словників архівних термінів і проектів глосаріїв; аналіз та співставлення окремих зарубіжних термінів із вітчизняними; вивчення можливостей і особливостей використання міжнародних словників в Україні.

* Транслітерація та переклад іншомовних імен і назв подаються в авторській редакції – прим. ред.

Аналізуючи джерельну базу за тематикою повідомлення, зауважимо, що зарубіжні архівісти ще на початку ХХ ст. звертали увагу на архівну термінологію. Зокрема, французький науковець М. Бодо висловлював думку щодо протиріч, які супроводжують використання термінологічних сполук «показчик змісту» (*inventaire analytique*), «докладний опис» (*le repertoire detaille*) та «інвентарний опис» (*le repertoire numerique*) в архівах Франції⁶. Американський дослідник А. Оуен стверджував, що працю архівістів можна значно полегшити, якщо будуть чітко визначені терміни «колекція» (у значенні штучно згрупованих документів)⁷ та «архів» (у значенні історично сформованої групи документів). К. Грін висвітлював питання, пов'язані з термінологією описування архівних фондів⁸. Досвід Дж. Кроса, який досліджував базові архівні поняття, такі як: *аркуш, документ, фонд, зібрання документів* тощо, став корисним і для вітчизняних архівістів⁹. Є й інші зарубіжні статті, автори яких звертали увагу наукової спільноти на окреслену нами тему. Наприклад, Дж. Роадз «Архівна стандартизація» (Rhoads, J.B. «Standartization for archives»)¹⁰; В. Тейлор «Медіа позначення» (Taylor, V. «Media designators»)¹¹; А. Требл «Прогрес у документації: не книжкові матеріали» (Trebble, A. «Progress in documentation: Non-book materials»)¹².

У вітчизняному архівознавстві та суміжних наукових галузях знань зарубіжні термінологічні словники досліджували Г. Солоїденко¹³, Н. Стрішенець¹⁴, Л. Прокопенко¹⁵ та ін.

У дослідженні термінології архівознавства не останню роль відіграють зарубіжні глосарії суміжних наук. Наприклад, видання Дж. Гетенберга «Глосарій термінів кінознавства. ФІАФ» (Gartenberg, J. «Glossary of filmographic terms. FIAF»)¹⁶ та Зоран Сінобад «Глосарій термінів кінознавства» (Sinobad, Z. «Glossary of Filmographic Terms»)¹⁷ можуть бути використані для опрацювання термінолексики, спільної для архівознавства та кінознавства, оскільки кінодокументи є одним із предметів зберігання в архівах¹⁸.

У зарубіжному архівознавстві проводиться активна робота над створенням термінологічних словників та тезаурусів, впроваджуються їхні проекти в режимі он-лайн. Так, у 1970-х рр. у журналі «Американський архівіст» («The American Archivist») опубліковано невеликий словник «Базовий словник для архівістів, архіваріусів та діловодів» («A basic glossary for archivists, manuscript curators, and records managers»)¹⁹, укладений спеціальним Комітетом із питань термінології та Спілкою американських архівістів. Він містив терміни та поняття з визначеннями і став своєрідним кроком до стандартизації архівної термінології.

Ще одним невеликим словником, що подавав короткий перелік професійних архівних термінів з визначеннями та поясненнями, став «Термін зберігання рідкісних книг, рукописів та спеціальних колекцій» («Relator terms for rare book, manuscript and special collections cataloging») опублікований в одному з фахових американських журналів²⁰.

Термінологічний словник 1988 р., що має статус міжнародного – «Словник архівної термінології: англійська і французька мови з еквівалентами голландською, німецькою, італійською, іспанською та російською мовами» («Dictionary

of Archival Terminology: English and French with equivalents in Dutch, German, Italian, Russian and Spanish»²¹, передмова якого складається з двох мовних варіантів – англійського та французького. Зауважимо, що це друга редакція видання (уперше його видано у 1984 р.). Цей словник перероблений, доповнений та враховує зміни, що відбулися в архівній термінології і сприяв міжнародній взаємодії архівістів. У його редагуванні взяли участь такі відомі науковці, як Ф. Ваганов, Бруно Дельмас, Мішель Дюшен, Пітерн Валн. Також долучилися фахівці з інших країн: Австрії, Німеччини, Італії, Нідерландів, Іспанії. Показник термінів структуровано за мовними ознаками та містить посилання. Словникові статті табульовано на дві частини – англійською та французькою мовами з визначеннями чи дефініціями. Нижче подано терміни іншими мовами без перекладу їхніх дефініцій. Певні поняття не мають російського відповідника, наприклад: *access date*; *archival succession*; *non-record material* тощо. Деякі схожі за звучанням та в написанні (за транслітерацією), наприклад: *act* (англ.) – *acte* (фр.) – *acta* (ісп.) – *atto* (італ.) – *акт* (рос.); *aperture card* (англ.) – *carte à fenêtre* (фр.) – *анертурная карта* (рос.); *regesta* (ісп.) – *регесты* (рос.); *document* (нім.) – *documento* (італ.) – *documento* (ісп.) – *документ* (рос.). Усього словник налічує 490 термінів²².

Сучасним англомовним довідковим виданням, що відображає архівну та документознавчу наукову лексику є «Словник термінології архівознавства та документознавства» («A Glossary of Archival and Records Terminology»), що розроблений за сприяння Американської спілки архівістів та розміщений в мережі Інтернет²³. Укладач Річард Пірс-Мос структурував видання таким чином: передмова, безпосередньо словник, післямова, бібліографія. До розроблення глосарія долучилися й інші фахівці, за котрими було закріплено розроблення різних груп термінів. Наприклад, терміни, що вживаються на позначення архівного описування систематизувала Кетлін де Рое; збереження архівів та рукописів – Мері Лін Рітзенселер; базові архівознавчі терміни та поняття – Річард Пірс-Мос тощо. У передмові йдеться про термінологію та її призначення. Зокрема зазначено, що вона слугує для того, аби «позначити поточні межі професійних турбот і обов'язків»²⁴. Слушними здаються зауваження щодо розвитку архівознавства, професії архівіста та розвитку понятійного апарату архівознавства. Висловлена думка, що за останнє десятиліття проблеми архівної терміносистеми набули актуальності – з'являються нові терміни, відбувається переосмислення понять, уточнення змісту їх дефініцій. Інтеграційні зміни, що відбуваються в архівознавстві спонукали до побутування в архівній лексичці низки технічних термінів. Наприклад, архівісти прийняли до професійного слововжитку терміни та поняття, що стосуються більше інформаційних технологій і таким чином, розширили професійні кордони, – читаємо у передмові до словника. Наприклад, до таких належать терміни, що вживаються на позначення шифрів, ключів кодування тощо. Наприклад, *cipher / cypher* (шифр); *encryption / cryptography / decoding key* (ключі кодування); *indirect access* (непрямий доступ); *informatics* (інформатика); *information copy* (копіювання інформації); *information management* (управління інформацією); *information processing* (оброблення інформації); *information retrieval* (пошук інформації); *informa-*

tion system (інформаційна система). Проте фундаментальні терміни архівної терміносистеми, які ідентифікують професію, залишаються «життєвими і важливими»²⁵. Укладачі «Словника термінології архівознавства та документознавства» («A Glossary of Archival and Records Terminology») основним його завданням вбачають формування істотних характеристик понять (через терміни), які змінили своє значення відповідно до слововжитку, оскільки одним із важливих завдань термінографії є виправлення термінологічних недоречностей, похибок. Словник повинен «зарєструвати мову», таким чином її унормовуючи та кодифікуючи, – стверджує Річард Пірс-Мос²⁶.

Аналізуючи цей глосарій, що доступний у режимі он-лайн «<http://www.archivists.org/glossary/index.asp>», зауважимо, що він має описовий характер, оскільки тлумачить певні архівознавчі та документознавчі терміни, уживані в інших значеннях, ніж прийнято в цих науках. Визначення не опираються на ідеальну теоретичну модель, а зафіксовані так, як вони вживаються в літературі та професійній мові архівістів. Він укладений на основі інших словників, монографій, статей, опублікованих у США за останні роки з архівознавства, документознавства, бібліотекознавства; враховані нормативно-правові документи та законодавчі акти, що регулюють діяльність у межах цих наук; містить поняття видавничої справи. Наприклад, лексеми *evidence* (доказ), *digital object* (цифровий об'єкт), *resource* (ресурс), *metadata* (мета дані), *authentic* (автентичний / справжній), що зафіксовані у цьому словнику входять як до термінології архівознавства, так і до термінологій споріднених галузей знань.

«Словник термінології архівознавства та документознавства» («A Glossary of Archival and Records Terminology») вміщує також багатозначні терміни. Наприклад, *archival / archival quality* (забезпечування фізико-хімічної збереженості архівних документів) тлумачиться таким чином: 1) ознаки, що належать до архівних; 2) документи, що становлять особливу цінність та належать до категорії постійного зберігання; 3) дії, які забезпечують максимальну довговічність документа. Або термін *archives / archival agency* (колекція; сховище / архів) (корпоративний архів; іконографічний архів; інституційний архів; спільний архів; архів діаспори; фотоархів тощо) подається у значеннях: 1) архівні документи; резервне копіювання; фонди; сховища рукописів; 2) масив документів, сформований або згрупований особою; фамільний архів чи архів установи; архів державного чи приватного характеру; 3) відділ установи, працівники якого відповідальні за ведення обліку та зберігання документів установи, які мають важливе значення або становлять певну цінність; 4) будівля (або його частина), у якій зберігаються документи, що вийшли з обігу; 5) опублікована колекція архівних наукових матеріалів (видання). До терміна *archival studies* (архівні дослідження) у словнику подається синонім – архівознавство. Визначення цього термінологічного словосполучення подається дwoяко: 1) офіційні навчальні програми для викладання теорії і практики архівної науки; 2) архівознавство. Подібні варіації наголошують на проблемі відсутності професійної згоди, – зауважують укладачі. До словника включені лексеми, що мають дискусійний характер та викликають полеміку у професійному колі. Цей процес американські архівісти вважають позитивним явищем, оскільки мова еволюціонує і, відпові-

дно, термінологічна лексика змінюється. Річард Пірс-Мос, як упорядник цього видання звертає увагу на проблему, пов'язану з функціонуванням професіоналізмів існування яких, на його думку, є цілком доречним. Проте тоді виникає результат – нечистота професійної мови архівістів. Жаргон має певні плюси, – відзначає лексикограф, – оскільки часто несе нюанси, які дозволяють сформулювати стисле висловлювання. Водночас є й мінуси – жаргонізми засмічують лексичний склад професійної мови архівістів²⁷. Річард Пірс-Мос зауважує, що цей глосарій є відображенням його власної позиції щодо понятійного апарату архівознавства. Це видання містить короткий бібліографію, що складається з декількох фундаментальних джерел та публікацій, на які посилається укладач. Серед них є такі праці: Х. Дженкінсон «Рекомендації для адміністрації архіву» («A Manual of Archive Administration»); Л. Белардо «Словник для архівістів, архіваріусів та діловодів» («A Glossary for Archivists, Manuscript Curators, and Records Managers»); С. Ландау «Словники: мистецтво і ремесло лексикографії» («Dictionaries: The Art and Craft of Lexicography»); «Основні словники для архівістів, архіваріусів та діловодів» («A Basic Glossary for Archivists, Manuscript Curators, and Records Managers») та інші теоретичні дослідження і публікації²⁸.

Це один проєкт міжнародного архівного словника у режимі он-лайн має назву «Словник архівної термінології III. Проєкт англійською, німецькою, французькою, російською мовами» («DAT III. Draft English, German, French, Russian list»)²⁹, проєкт якого доступний за адресою «<http://www.staff.uni-marburg.de/~mennenhar/datii/intro.htm>». Він розробляється за підтримки МРА. Основною метою нового видання є представити терміни та дефініції п'ятьма мовами – англійською, іспанською, німецькою, російською та французькою. Членами проєктної групи стали Ізабель Барнз (Единбург), Лін Керлін (Вашингтон) – для англійського списку, Шерон Філіпп (Париж) – для французького, Контел (Мадрид), Розанна де Андрес-Діас (Мадрид) – для іспанського, Анжеліка Мейне-Гаріс – для німецького. Перелік наукових лексем подано у вигляді таблиці, що містить перехресні посилання на терміни, зафіксовані іншими мовами. Кожен список налічує близько 300 терміноодиниць.

До лексичного складу цього словника в основному увійшли усталені терміни-однослови, термінологічні сполуки та поняття. Проте деякі з них потребують уточнення. Наприклад, термін «*архівна інформація*» (*archival information* – англ.; *information* – фр.; *Information* – нім.) пояснюється як такого виду інформація, що міститься в архівних документах, архівних довідниках. Зауважимо, що український словник «Архівістика: термінологічний словник» (К., 1998) розкриває цей термін дещо глибше: «сукупність первинної та вторинної документної інформації архівів»³⁰.

У вищезгаданому проєкті протиставлені терміни «*архіваріус*» (*repository assistant / archives technician* – англ.; *personnel non scientifique des archives* – фр.; *Archivmitarbeiter* – нім.) та «*архівіст*» (*archivist* – англ.; *archiviste* – фр.; *Archivar/-in* – нім.). Перший тлумачиться як працівник архівної установи, який виконує технічну роботу, другий – працівник архівної установи, який здійснює наукову діяльність.

Проєкт словника налічує близько десяти абревіатур, зафіксованих російською мовою: ЕПК (експертно-перевірний комісія); БД (база даних); ААТ (автоматизовані архівні технології) тощо. Якщо термін багатозначний, то у словнику зафіксовані усі його визначення, які застосовуються в архівній практиці. Також подано синоніми (у випадку їх наявності), наприклад: *архівна етикетка / архівний ярлик; фотодокумент / фонограма; слайд / діапозитив; дискета / гнучкий магнітний диск*³¹.

Висновки та перспективи дальшого дослідження:

– на основі аналізу окремих англомовних термінологічних архівознавчих словників досліджено деякі терміни, уживані в науковій та практичній діяльності американських архівістів, що дозволило дослідити відповідність невідповідність україномовного перекладу лексем з англійської;

– зроблено висновок, що словники мають надзвичайно важливе значення для розвитку архівознавства, сприяють становленню понятійного апарату галузі, відіграють позитивну роль у систематизації та популяризації архівної термінології, а також її кодифікації та нормалізації. Тому актуальною потребою сьогодення є створення двомовного термінологічного тлумачного словника архівних термінів (українсько-англійського);

– затребувано вимогою є створення термінологічного посібника з архівознавства для викладачів, студентів спеціальностей за напрямками підготовки «Книгознавство, бібліотекознавство та бібліографія», «Документознавство та інформаційна діяльність» (спеціалізація «Архівознавство та інформаційне забезпечення архівних установ»);

– перспективним є вивчення функціонування інтернаціональних архівних термінів у вітчизняній терміносистемі архівознавства та особливості їхнього перекладу українською;

– формування джерельної бази та розроблення теми, що стосується проблеми впровадження зарубіжних термінологічних архівознавчих словників у вітчизняній практиці архівознавства, також потребує розгортання досліджень.

¹ Термінологія документознавства та суміжних галузей знань: зб. наук. праць / Київський нац. ун-т культури і мистецтв; Ін-т державного управління; за заг. ред. В. Бездрабко. – К.: Четверта хвиля, 2009. – Вип. 3. – 184 с.; Українська наукова термінологія: зб. матеріалів наук.-практ. конф. / Науково-виробниче підприємство «Видавництво «Наукова думка» НАН України». – К.: 2009. – Вип. 2. – 343 с.; Проблеми української термінології. Слово Світ – 2008: зб. наук. пр. учасн. 8-ї Міжнар. наук. конф., Львів, 19–21 верес. 2006 р. – Л., 2006. – 210 с.; Програма Міжнародної наукової конференції «Архівознавство як наука» 14–15 травня 2009 р., м. Київ. – 12 с.

² Гринев С. Роль термінології в розвитку научних представлений / С. Гринев // Термінологическое обеспечение научно-технического прогресса. – Омськ, 1988. – С. 46–47; Кислюк Л. Нові англійські запозичення і термінологія / Л. Кислюк // Українська термінологія і сучасність: зб. наук. праць. – К.: КНЕУ, 2001. – Вип. IV. – С. 51–53; Кочан І. Українська термінологія 90-х рр. XX ст. / І. Кочан // Українська термінологія і сучасність: матеріали III Всеукр. наук. конф. – К., 1997. – С. 17–18; Слободяник М. О некоторых проблемах развития терминологии библиотечного дела на Украине / М. Слободяник, Л. Пахольченко // Библиотека – Информатизация – Наука: тез. докл. и сообщ. респ. науч. конф. (8–10 окт. 1991, Киев). – К., 1991. – Ч. 2. – С. 41–43.

³ Вербеуць М. Юридична термінологія української мови: історія становлення і функціонування: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Ін-т філології. – К., 2004. – 20 с.; Дячук Т. Українська соціально-економічна термінологія: становлення і кодифікація: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Київ. нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. – К., 2003. – 18 с.; Захарчин В. Українська мовознавча термінологія кінця XIX – початку XX століття: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / НАН України: Ін-т української мови. – К., 1995. – 26 с.; Озар Е. Українська друкарська термінологія: формування та функціонування: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / НАН України. Ін-т української мови. – К., 1996. – 22 с.; Со-

лоїденко Г. Розвиток бібліотечної термінології в Україні у другій половині ХХ століття: дис. ... канд. іст. наук. 07.00.08 / НАН України; Нац. бібл. України ім. В. І. Вернадського. – К., 2006. – 219 с.

⁴ Калишевич З. К вопросу об архивной терминологии / З. Калишевич, Л. Кривошеина, Г. Фильчагова // Вопр. архивоведения. – М., 1964. – № 1. – С. 83.

⁵ Качан І. Іншомовні слова : кальки чи національні відповідники? // Українська наукова термінологія : зб. матеріалів наук.-практ. конф. / науково-виробниче підприємство «Видавництво «Наукова думка» НАН України». – К., 2009. – Вип. 2. – С. 25.

⁶ Baudot M. En quoi innover? / M. Baudot // La Gazette des Archives. – 1966. – P. 37–39.

⁷ Owen A. E. B., Owens D. M. What is an archive? Or more thought on terminology / A. E. B. Owen, D. M. Owens // Archives. – № 46 (October). – 1971. – P. 37.

⁸ Green K. Some comments on «record types» / K. Green // Archives and Manuscripts. – 1973. – № 5. – P. 115–123.

⁹ Cross J. W. Inventorying and scheduling records / J. W. Cross // Records Management Quarterly. – 1973. – № 2. – P. 28–35.

¹⁰ Rhoads J. B. Standardization for archives / J. B. Rhoads // UNESCO Journal of Information Science, Librarianship and Archives Administration. – 1977. – № 3. – P. 165–169.

¹¹ Taylor V. Media designators / V. Taylor // Library Resources and Technical Service. – 1973. – № 1. – P. 60–65.

¹² Trebble A. Progress in documentation : non-book materials / A. Trebble // Journal of Documentation. – 1972. – № 1. – P. 151–159.

¹³ Солоїденко Г. Міжнародна термінологічна діяльність у галузі бібліотечної справи : словникові проекти та довідково-енциклопедичні видання бібліотек // Бібліотечн. вісн. – 2005. – № 2. – С. 23–31.

¹⁴ Стрішенець Н. Американська бібліотечно-інформаційна термінологія (огляд публікацій) / Н. Стрішенець // Термінологія документознавства та суміжних галузей знань : зб. наук. праць / Київський нац. ун-т культури і мистецтва; ін-т державного управління; за заг. ред. В. Бездрабко. – К., 2007. – С. 97–100.

¹⁵ Прокопенко Л. Термінологічний глосарій Міжнародної федерації кіноархівів : проблеми впровадження в Україні / Л. Прокопенко, С. Зозуля // Архіви України. – 2009. – № 5. С. – 184–190.

¹⁶ Glossary of filmographic terms / comp. by J. Gartenberg; FIAF. – Brussels, 1989. – 149 p. – Eng., fr., ger., sp., rus., swed., port., dutch., it., czech., hung., bulg.

¹⁷ Glossary of Filmographic Terms : eng. version / ed. by Z. Sinobad; FIAF Cataloguing Documentation Commiss. – [S.I.], [2008]. – 57 p. – [Електронний ресурс]. – [http://www.fiafnet.org/publications/Glossary_of_Filmographic_Terms\(English_Version\)2008revision.pdf](http://www.fiafnet.org/publications/Glossary_of_Filmographic_Terms(English_Version)2008revision.pdf). – Назва з екрана.

¹⁸ Прокопенко Л. Термінологічний глосарій ... – С. 184–190.

¹⁹ Evans, F. B., comp., and W. L. Rofes, ed. A basic glossary for archivists, manuscript curators, and records managers // The American Archivist. – 1974. – № 3. – С. 415–433.

²⁰ Relator terms for rare book, manuscript and special collections cataloging. ACRL RBMS Standards Committee. College & Research Libraries News. – 1980. – № 8. – С. 239–249.

²¹ Dictionary of Archival Terminology : English and French with equivalents in Dutch, German, Italian, Russian and Spanish. 2nd Revised Edition. – München : K. G. Saur, 1998. – 212 p.

²² Там само.

²³ A Glossary of Archival and Records Terminology [за заг. ред. Richard Pearce-Moses] / Чикаго, 2005. – [Електронний ресурс]. – <http://www.archivists.org/glossary/index.asp>. – Заг. з екрана.

²⁴ Там само. – С. 2.

²⁵ Там само. – С. 3–4.

²⁶ Там само. – С. 4.

²⁷ Там само. – С. 4.

²⁸ Там само. – С. 5.

²⁹ DAT III. Draft English, German, French, Russian list. – [Електронний ресурс]. – <http://www.staff.uni-marburg.de/~mennenhar/datii/intro.htm>. – Заг. з екрана.

³⁰ Архівістика : термінологічний словник [Текст] / [авт.-упоряд. К. Новохатський, К. Селівєрстова та ін.]. – К. : 1998. – С. 15.

³¹ DAT III. Draft English, German, French, Russian list. – [Електронний ресурс]. – <http://www.staff.uni-marburg.de/~mennenhar/datii/intro.htm>. – Заг. з екрана.

The study analyzes English dictionaries of terms and archival glossaries projects (published and online). Investigate their lexical composition. Generalized meaning dictionary for Ukrainian Archival terminology.

ДО ІСТОРІЇ ТЕРМІНОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПРИ ЦЕНТРАЛЬНОМУ ДЕРЖАВНОМУ ІСТОРИЧНОМУ АРХІВІ УКРАЇНИ У М. ЛЬВОВІ (1960–1980 рр.)

Описано передумови започаткування діяльності постійного семінару при Центральному державному історичному архіві УРСР у м. Львові¹, учасники якого поряд із основними напрямками студіювань у галузі джерелознавства та інших спеціальних історичних дисциплін займалися дослідженням термінології архівної справи. Визначено актуальність вивчення доробку цього наукового осередку та його значення для сучасного розвитку спеціальної історичної термінології.

Взаємовплив наукових течій є однією з найбільш досліджуваних сюжетних ліній у працях багатьох науковців сьогодення. Так, відомо, що становлення документознавства як метанауки починає свої витoki із розвитку спеціально-історичних та інформаційних галузей знань, предметом вивчення яких є документ та документна інформація. Більшість із них перебувають в полі зору сучасних дослідників розвитку національної гуманітаристики.

В історії та історіографії документознавства донині одним із найбільш цікавих та недостатньо досліджених залишається період другої половини ХХ ст. У загальносвітових масштабах він позначився як час активізації розвитку науки і техніки, впровадження електронно-обчислювальних приладів, виникнення нових культурно-філософських течій, що обумовило формування «інформаційного суспільства». Основними його характеристиками стали зріст інформаційного обігу та збільшення масиву документації в усіх галузях людського господарювання. І, як наслідок, виникла необхідність збільшення інтенсивності у розробках теоретичних і практичних питань сфери інформаційного забезпечення.

Архівна галузь Радянського Союзу в ті часи стала однією із провідних інформаційних систем, для якої також постала потреба у теоретико-прикладному історичному опрацюванні державного документаційного масиву, орієнтованого на нові тенденції суспільних запитів. Інструментом цього студіювання стали спеціальні історичні дисципліни (далі – СІД). Відомо, що вітчизняне архівознавче і джерелознавче термінознавство почало активно поповнюватися колективним доробком співробітників архівів та істориків, котрі до них долучились. За словами В. Бездрабко, розкриття узагальнюючих схем вивчення історії наукової галузі можливі лише за умов студіювання частковостей.² Вважаємо, що ця закономірність стосується основних історичних віх становлення теорії документознавства і, безпосередньо, його термінологічних засад.

Отже, мета наукової розвідки полягає у дослідженні впливу генези терміносистем СІД на становлення документознавчої термінології у другій половині ХХ ст. А основним завданням є виокремлення і узагальнення відомостей про значущість внеску учасників постійного семінару при Центральному державному історичному архіві УРСР у м. Львові (далі – ЦДІАЛ УРСР) у дослідну